

BOLLNÄS KOMMUN
lena.hanberg@bollnas.se

2024-03-27

1 (18)

Dnr SI 2023:9103

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning av anpassad
grundskola vid Alirskolan 7-9
i Bollnäs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Alirskolan 7-9 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Alirskolan 7-9 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver formalisera regelbundna möten för att alla undervisande lärarna i den anpassade grundskolan ska kunna samverka kring bedömning och betygssättning.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin uppföljning av den anpassade grundskolans resultat genom att samla in fler underlag för att bättre kunna mäta skolans kvalitet och därefter vidta träffsäkra åtgärder samt att utreda skolenhetens behov av förbättring av dess utemiljö.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 29 oktober 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Som stöd för redovisningen kan bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:9103) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9–10 §§, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ och 11 kap. 2-3, 5, 8, 13 § skollagen (2010:800).

Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn följer upp och analyserar elevernas kunskapsutveckling och trygghet samt följer upp undervisningens genomförande. Rektorn genomför utifrån uppföljning och analys olika förbättringsåtgärder samt fattar beslut om resursfördelning. Rektorn organiserar så att det pedagogiska arbetet och undervisningen ska bli av likvärdigt hög kvalitet inom den anpassade skolan. Rektorn ser till att undervisande lärare och övrig personal har den kompetens som krävs.

Uppföljning, analys och utvecklingsarbete

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar elevernas kunskapsutveckling och trygghet samt följer upp undervisningens genomförande. Av inkommen dokumentation och intervjuer från elevhälsan och lärare framgår att rektorn följer upp elevernas resultat och gör analyser på gruppnivå vid elevhälsomöten (EHM) var femte vecka. Rektorn följer även upp bedömningar och betyg via kommunens lärplattform och analyserar elevernas kunskapsutveckling över tid. Rektorn leder också så kallade rutinmöten en gång per termin för att följa upp och analysera variationer och avvikelser i elevernas kunskapsresultat. I intervju med elevhälsoteamet (EHT) framgår att de genomför terminsvisa så kallade elevmöten i anpassad grundskola. Vid elevmötena följer rektorn med stöd av specialläraren, som har ansvar på kommunövergripande nivå med inriktning intellektuella funktionsnedsättningar, upp hur undervisningen och lokalerna är anpassade för att möta eleverna. Rektorn gör även avstämningar med elever och lärare varje vecka samt gör spontana klassrumsbesök.

Vidare visar granskningen att skolan genomför olika förbättringsåtgärder baserat på rektorns uppföljnings- och analysarbete av kunskapsresultaten. Av inkommen dokumentation och intervju med lärare framkommer att skolan genomför förbättringsåtgärder, exempelvis att undervisande lärare utvecklar matematikundervisningen och att skolans personal genomför en bokcirkel med fokus

på att utveckla undervisningen. Vidare genomförs även ett samarbete med lärare vid närliggande anpassade grundskola kring att stärka lärarnas bedömarkompetens.

Granskningen visar att rektorn systematiskt följer upp värdegrundsarbetet och elevernas upplevelse av trygghet och trivsel i form av enkäter en gång per termin och genom att rektorn gör observationer i elevernas skolmiljö. I intervju med rektorn framkommer att lärarna och eleverna har regelbundna samtal med rektorn kring elevernas upplevelse av trygghet. Rektorn analyserar trygghetsresultaten tillsammans med samtlig personal vid skolenheten samt vidtar åtgärder för att stärka elevernas upplevelse av trygghet. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att strategier utvecklas när elever upplever vissa miljöer som högljudda och stökiga eller otrygga. Exempelvis finns det elever som använder personalingången istället för skolans huvudentré in och ut från skolan eftersom den av eleverna kan upplevas som högljudd och stökig. I intervju med EHT framkommer även att planen mot kränkande behandling följs upp regelbundet. Av inkommen dokumentation och intervju med rektorn används gemensamma kompetensutvecklingsdagar och arbetsplatsträffar som forum för arbetet med samsyn och gemensamt förhållningssätt i personalgruppen. Exempelvis har personalen under höstterminen fokuserat på att reagera och agera mot grovt språk och "skojbråk" samt arbetat med kränkingsutredningar.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på tillgängliga lärmiljöer för eleverna. Rektorn arbetar på ett konkret och aktivt sätt för att främja elevernas möjligheter till en flexibel och tillgänglig utbildning. Rektorn ser till att det finns en god tillgång till olika fysiska och pedagogiska hjälpmedel i undervisningen samt är lyhörd och tillgodoser de behov av hjälpmedel som identifieras av personalen. Av genomförda intervjuer framgår att rektorn aktivt verkar för att undervisningen och lärmiljön i klassrummen ska anpassas utifrån elevernas behov. I intervju med EHT och rektorn framkommer att det finns en flexibilitet, att eleverna kan läsa både ämnen mot grundskolan och ämnen och ämnesområden mot den anpassade grundskolan. Exempelvis har eleverna möjlighet att delta i olika undervisningsgrupper i vissa ämnen och i en särskild undervisningsgrupp "Flexet". För att säkerställa att eleverna ges en undervisning på rätt nivå och enligt rätt kursplan gör lärare kontinuerligt bedömningar av elevernas förmågor och för bedömningar vidare till rektorn.

Vidare visar granskningen att rektorn säkerställer att lärarna har rätt kompetens samt kontrollerar vilka eventuella kompetensutvecklingsbehov som finns. Av intervju med elevresurser och lärare framgår att rektorn följer upp behovet av kompetensutveckling

och stöd genom exempelvis medarbetarsamtal och löpande dialog. I intervju med rektorn framgår vidare att lärarna används i undervisningen utifrån sin kompetens och ges möjligheter till kompetensutveckling samt att EHT ger handledning till lärarna om behov finns. Skolans personal har även varit på studiebesök i en anpassad grundskola i en närliggande kommun. Vidare har rektorer och personal samt verksamhetschefer för elevhälsan och skola från Bollnäs kommun varit till Sundsvall på verksamhetsbesök. Kommunens anpassade grundskolor (Alir- och Granbergsskolan) har även haft studiebesök från Bergs kommun.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8

Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att undervisningen innefattar både en variation av och balans mellan olika uppgifter och aktiviteter samt möter eleverna, både på individ- och gruppnivå. Undervisningen är utformad på en lämplig nivå för att stimulera elevernas lärande och utmanar samtidigt till progression. Eleverna ges ett aktivt stöd av lärare i att komma igång och upprätthålla sitt engagemang under lektionerna. Undervisningen är strukturerad, har ett logiskt flöde och ett tydliggjort syfte samt följer en struktur som är bekant för eleverna.

Variation och stimulans

Granskningen visar att undervisningen innefattar olika typer av uppgifter, såsom skriftliga, muntliga och praktiska uppgifter. Undervisningen genomförs med anpassade arbetsformer och arbetssätt utifrån eleverna olika förutsättningar, vilket leder till variation och balans. Vid Skolinspektionens besök arbetar eleverna enskilt och i grupp med bland annat en förklarande text i svenska, resonerande om barnkonventionen samt praktiskt arbete med återvinning och med olika tekniker i träslöjdsalen. I intervju

med elevresurserna framkommer att eleverna regelbundet besöker biblioteket och går ut i samhället i en form av pedagogisk promenad.

Vidare visar granskningen att undervisningen är flexibel för att bibehålla elevernas engagemang under hela lektionstiden, exempelvis genom att ha återkommande korta pauser. I intervju med eleverna framkommer att elevernas dagsform och mående tas hänsyn till, exempelvis genom att eleverna får börja senare en viss dag eller att arbetsinnehåll flyttas från en dag till en annan för att bättre passa deras mående och för att bibehålla deras engagemang och motivation.

Granskningen visar att undervisningen är varierad och anpassad utifrån elevernas behov, förutsättningar och intressen. Lärare och elevresurser uppger i intervju att de planerar och anpassar undervisningen både utifrån individernas och elevgruppens behov samt utgår ifrån elevernas intressen, erfarenheter, tidigare visade kunskaper och deras dagsform. I projektarbeten ansvarar lärarna för lektionen och elevresurserna finns som stöd och förstärker och tydliggör, till exempel genom att eleverna först arbetar med tiotalsövergångar tillsammans med läraren och därefter går och handlar och beräknar kostnader för inköpen tillsammans med elevresursen.

Granskningen visar även att eleverna får arbeta med sitt eget lärande och sin progression. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer säger lärarna uppmärksammande till eleverna "nu har du lärt dig det här" och för sedan en dialog och reflekterar tillsammans med eleverna. I intervju med elevresurserna framkommer exempel på att de använder tankekartor och samtal med eleverna när konflikter uppstår för att eleverna ska lära av situationen. Det framgår också att personalen skapar illustrationer på tavlan för att visa eleverna hur långt de kommit i sitt eget lärande. Lärare och elevresurser hjälps åt att testa olika förklaringsmodeller för att hjälpa eleverna framåt i sitt lärande. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer uppmärksammas att vissa elever arbetar självständigt med en skrivuppgift utifrån ett bildstöd medan andra elever får hjälp med delar av arbetet av en elevresurs, vilket är exempel på hur innehåll och arbetsformer utmanar eleverna i deras progression samt stärker deras motivation.

Granskningen visar att eleverna ges ett aktivt lärarstöd, så att de förstår, kommer igång med sitt skolarbete och bibehåller sitt engagemang. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer förklarar lärarna ämnesinnehållet och håller igång elevernas engagemang genom att ge motiverande kommentarer. Vidare reflekterar lärarna tillsammans med eleverna kring deras prestationer under lektionen och frågar eleverna om lektionen varit rolig. Lärarna och elevresurserna arbetar flexibelt och

stödjer varandra i att ge eleverna ett bra stöd under lektionerna för att nå deras individuella behov.

Vidare visar granskningen att skolan använder individanpassade hjälpmedel i undervisningen. Bland annat används tidshjälpmedel, ordbehandlingsprogram, tecken, speglingar, bildstöd och kroppsspråk som ett stöd i kommunikationen med eleverna och för att eleverna ska förstå och utveckla förmågor. Exempelvis finns det i klassrummen projektor och andra digitala hjälpmedel tillgängliga i form av datorer och läsplattor. Lärarna och elevresurserna samverkar löpande för att hitta relevanta hjälpmedel anpassade för respektive elev och elevgrupp. Likaså samtalar lärarna och elevresurserna kontinuerligt med varandra om val av hjälpmedel och hur stödet ska användas för den enskilda eleven. I intervju med EHT framkommer att lärarna kan signalera till dem vid behov av stöd kring individanpassade hjälpmedel. Vidare framkommer i intervju med EHT att rektorn är uppmärksam kring lärarnas behov av individanpassade hjälpmedel, exempelvis bildstöd.

Struktur och individanpassning

Granskningen visar att undervisningen i flera avseenden är utformad utifrån en tydlig struktur med ett logiskt flöde som eleverna är väl bekanta med. I intervju med rektorn framkommer att personalen är bra på att jobba tematiskt och att de försöker att arbeta mycket som en klass med gemensam uppstart innan lärarna delar upp eleverna i individuell undervisning och undervisning i grupp beroende på elevernas behov. I intervju med lärarna framgår att de ofta inleder lektionerna med vad de ska innehålla och att de använder olika strategier. Lärarna gör eleverna delaktiga genom att resonera med dem, upprepa och förtydliga ett undervisningsinnehåll eller använda alternativ kompletterande kommunikation (AKK). I intervju med eleverna framkommer att lärarna ofta kan förtydliga ett ämnesinnehåll eller vad som ska göras under lektionen genom att berätta eller visa film.

Granskningen visar att lärarna förklarar syftet med undervisningen på ett tydligt sätt för eleverna. Elever berättar i intervju att lärarna brukar prata om det som står i "lärarnas tjocka bok" samt att de brukar prata om mål för sitt lärande vid utvecklingssamtalen. Vidare framkommer i intervju med eleverna att de brukar använda sig av "betygslappar" vid introduktion av ett nytt arbetsområde, till exempel i svenska och samhällsorienterande ämnen, för att få vetskap om varför de ska lära sig olika saker. I intervju med elevresurserna framgår att kontinuerliga, konkreta och elevnära samtal förs med eleverna om hur utbildningen bidrar till att eleverna ska kunna fungera som aktiva samhällsmedborgare. Exempelvis när det kommer till vikten av att kunna trafikregler och att kunna läsa av trafiken för att ta ett mopedkörkort. I

intervju med EHT framgår att de finns till stöd för lärarna kring strategier kopplat till elevernas målpuppfyllelse.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ och 11 kap. 2 § skollagen. Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan arbetar aktivt för att gynna elevernas deltagande i samhällslivet och studie- och yrkesvägledaren och övrig personal kring eleverna har en central roll i det arbetet. Vidare arbetar skolan systematiskt och medvetet för att eleverna ska känna sig trygga. I det arbetet ingår social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen. Trygghetsarbetet bygger på kontinuerlig kartläggning och analys som leder till utvecklingsåtgärder som syftar till att bidra till elevernas trygghet.

Deltagande i samhällslivet

Granskningen visar att det genomförs ett systematiskt och aktivt arbete på skolan för att ge eleverna förutsättningar till aktivt deltagande i samhällslivet. I intervjuer med lärare och elevhälsan framgår att det finns en plan för elevernas delaktighet i samhället i den gemensamma planen för studie- och yrkesvägledning (SYV-planen). I SYV-planen framgår att eleverna ska få möta det lokala kulturlivet och föreningslivet. Studie och yrkesvägledaren (SYV) har en central roll i detta arbete genom att vara på skolan varje vecka och genomför enskilda samtal om bland annat gymnasiet och praktik med alla elever. Samtalen anpassas utifrån elevgrupp och utifrån individens behov. SYV för en kontinuerlig dialog med lärarna och eleverna kring möjliga aktiviteter och samtalsämnen om framtida utbildningar och yrken som kan inkluderas i undervisningen. Vidare följer SYV tillsammans med rektor upp SYV-arbetet på skolan en gång i månaden. I intervjuer med elever, lärare och elevresurser framkommer att eleverna deltar i olika former av aktiviteter utanför skolan eftersom skolans geografiska läge enkelt möjliggör för att ta sig ut i närsamhället i form av utflykter,

stadsvandringar, inköp i matbutik, friluftsdagar och besök på bibliotek. Vidare har ett kommungemensamt projekt precis startat, "Anpassad skola på tur". Där ges eleverna möjlighet att pröva olika typer av uteaktiviteter såsom sitski och snowboardåkning med stöd från instruktörer. Det framgår vidare i intervjuer med lärare och elevresurser att eleverna även får träna på att klara vardagssysslor enligt kursplanen för ämnesområdet vardagsaktiviteter, till exempel genom att träna på att använda kommunala färdmedel men också att prata om känslor. Vidare framgår att eleverna regelbundet gör besök på en närliggande gymnasieskola som en tidig inskolning och en del av förberedelsen inför övergången till gymnasiet.

Vidare visar granskningen att skolan förbereder eleverna för en digitaliserad vardag. Av intervjuer med elevresurser och representanter från elevhälsan framkommer att det regelbundet genomförs aktiviteter som gynnar elevernas förmåga att leva och verka i en digitaliserad vardag. Exempelvis arbetar eleverna med dator och surfplattor för att söka och granska information och nyheter på nätet. Eleverna får göra bildspel och pröva programmering samt arbeta med digitala hjälpmedel för att klara sig i närsamhället, till exempel genom att träna på att läsa buss- och tågtidtabeller eller läsa en bruksanvisning. I intervju med rektorn framkommer att skolan under föregående läsår har genomfört behovsanpassade insatser kring att hamna i konflikt på nätet. Vidare framgår av intervju med EHT att kurator och skolsköterska träffar eleverna återkommande med ett individanpassat upplägg för att diskutera sociala medier och interaktion på internet.

Granskningen visar även att skolan arbetar aktivt för att motverka att elevers studie- och yrkesval begränsas utifrån föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Det framgår av intervju med rektorn att skolan arbetar aktivt med bryta traditionella könsmonster, såsom att exempelvis flickor ges möjlighet att besöka gymnasieskolans bygg- och fordonsprogram. I intervju med EHT framkommer att skolsköterskan arbetar med våldpreventivt arbete med eleverna samt att hen pratar med eleverna om normer och värderingar kopplat till yrkesval. Vidare framkommer av intervju med lärarna och elevresurserna att personalen pratar kontinuerligt med eleverna om jämställdhet, normer, relationer och integritet för att motverka traditionella könsroller som kan begränsa eleverna inom studier, yrken och idrott. Vid Skolinspektionens skolbesök genomfördes en årligen återkommande skolgemensam aktivitetsvecka som berör jämställdhetområdet, "Kärleken är fri-veckan".

Trygghet i sociala sammanhang

Granskningen visar att skolan bedriver ett aktivt gemensamt arbete med att skapa trygghet på skolan där social gemenskap utanför den egna undervisningsgruppen

ingår. I intervjuer med rektorn och huvudmannen framgår att elevernas upplevda trygghet kartläggs årligen genom enkäter och observationer av elevens skoldag i de fall eleven inte förmår besvara en enkät. I intervju med EHT framkommer att skolan har elevhälsomöten (EHM) var femte vecka där EHT och personalen omkring eleverna resonerar om vad som fungerar och vad som fungerar mindre bra kring elevernas skolsituation. Vidare framkommer att skolsköterskan har löpande hälsosamtal under läsåret. I intervju med rektorn framgår att det förbyggande arbetet sker även via lärarnas dagliga säkerställande av elevernas välmående och skolsituation samt att lärarna har kontinuerlig kontakt med elevernas vårdnadshavare.

Vidare visar granskningen att eleverna får social gemenskap utanför den egna gruppen i och med att den anpassade skolan delar skolgård och lokaler med övriga grundskolan som inbjuder och ger goda förutsättningar till gemenskap mellan de olika skolformerna. Verksamhetens placering i ena änden av skolans ena flygel som vetter in mot elevkaféet och skolbiblioteket i skolbyggnadens mitt skapar en grundtrygghet hos eleverna samt skapar trygga möjligheter till interaktion och social gemenskap med elever i övriga grundskolan. Det framgår i intervjuer med lärare och elevresurserna att eleverna kan interagera med elever från grundskolan då de ses i elevkaféet och när de möts i lokaler eller på skolgården. Vidare framkommer i intervju med elevresurserna att eleverna får social gemenskap genom att de introduceras i aktiviteter inom idrott och kultur, såsom att de får besöka skatehallen eller får testa frisbeegolf eller besöka ställen där de kan finnas med i en gemenskap utan att det ska kosta så mycket.

Granskningen visar även att skolan arbetar systematiskt och medvetet för att eleverna ska känna sig trygga. Av intervjuer med personal och rektorn framgår vidare att en stor del av skolans främjande arbete handlar om att all personal arbetar för att eleverna ska känna trygghet i alla sammanhang under skoldagen och i samspel mellan elev – elev och elev – personal. Skolans målsättning är också att en elevrepresentant från elevgruppen ska ingå i elevrådet. Vidare, kontinuerligt under läsåret, arbetar personalen med att genomföra och följa upp trygghetsenkäter. Personal och elever går även trygghetsvandringar för att synliggöra otrygga platser och det som framkommer blir ett bidrag i det systematiska arbetet med planen mot kränkande behandling. Av inkommen dokumentation och i intervju med elevhälsan framkommer att eleverna utifrån egna förutsättningar deltar i ett projekt, Trygghet och hälsa med fokus på förebyggande av våld i unga nära relationer.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§ och 11 kap. 2, 3, 5, 11, 15–17, 19–23 §§ skollagen.

10 kap. 11 § skolförordningen.

Lgr22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att lärarna fortlöpande bedömer elevernas kunskapsutveckling och återkopplar till eleverna på ett framåtsyftande och anpassat sätt. Utifrån den bedömning som lärarna gör så genomför de även nödvändiga anpassningar av undervisningen. Vidare finns förutsättningar för samverkan kring bedömningsfrågor för lärare på skolan och tillsammans med lärare på närliggande anpassad grundskola. Granskningen visar emellertid att förutsättningar för samverkan mellan lärarna i den anpassade grundskolan och de lärarna som har sin huvudsakliga sysselsättning i grundskolan, till exempel de lärarna som undervisar i de praktiskt-estetiska ämnen, är begränsade.

Lärarnas fortlöpande bedömningsarbete

Granskningen visar att lärarna fortlöpande bedömer och dokumenterar elevernas kunskapsutveckling. Lärarna redovisar regelbundet elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnesområden och i ämnen. Lärarna dokumenterar elevernas kunskapsutveckling i en kommungemensam digital lärplattform. I informationsinhämtningen och i intervjuer med lärarna och elevresurserna framkommer att lärarna och elevresurserna har daglig kontakt med eleverna för att planera och följa upp elevernas kunskapsutveckling. I informationsinhämtningen framkommer vidare att lärarna återkopplar till eleverna på ett framåtsyftande och anpassat sätt vid utvecklingssamtal minst en gång per termin. Det framgår även att arbetslaget som ansvarar för elevernas skolsituation träffas flera gånger i månaden. Vidare genomför lärarna nödvändiga anpassningar av sin undervisning utifrån bedömningarna, till exempel förändrar lärarna uppgifter från att läsa till att lyssna på en text.

Samverkan i bedömningsfrågor

Granskningen visar att rektorn till viss del skapar förutsättningar för lärarna att samverka kring bedömnings- och betygsfrågor. I intervju med rektorn framkommer att det finns forum för samverkan mellan lärare, elevresurser och elevhälsan. Skolan har arbetsplatsträffar (APT) för hela skolan där personalen för den anpassade grundskolan deltar. Lärarna möts regelbundet inför redovisning av omdömen och betygssättning i kollegiala betygsmöten. I intervju med elevresurserna framkommer att samverkan sker mellan dem och lärarna, till exempel genom att elevresurserna bidrar med kompletterande information kring elevernas eget lärande och kunnande löpande under året och formellt i slutet av terminerna. Vidare framkommer i intervju med EHT att samverkan med dem innefattar uppföljning och analys av omdömen eller betyg. I intervju med lärarna framkommer att de ingår i en kommunledd fortbildningsinsats tillsammans med en närliggande anpassad grundskola för att öka kompetensen i bedömnings- och betygssättningsarbetet för lärarna. I denna samverkan ligger fokus på styrdokumentet, de nationella bedömningsstöden och värdeorden i betygskriterierna/kriterierna för bedömning i syfte att utveckla lärarnas bedömarkompetens. I den fortbildningen ingår även att göra nulägesanalyser, prognoser och studera progression över tid samt att diskutera betyg och bedömning. Fortbildningen bygger på att en analys över tid visat att kunskapsresultaten hade för låg spridning. I intervju med rektorn framkommer att kunskapsresultaten nu har en större spridning. Samverkan kring bedömning och betygssättning med den närliggande anpassade grundskolan i kommunen har, enligt lärarna, bidragit till en ökad trygghet i bedömnings- och betygssättningsarbetet.

Dock visar granskningen att det saknas formella forum där samtliga lärare som undervisar i den anpassade grundskolan deltar i för att samtala om bedömning och betyg. I intervjuer med lärarna, rektorn och EHT framkommer en efterfrågan kring att skapa bättre förutsättningar för samtal om undervisning och bedömning kopplat till den anpassade grundskolan genom att mötas gemensamt, oftare och mer formellt för en ökad likvärdighet. Specialläraren med inriktning IF kan vara delaktig i arbetet med bedömningar vid behov, främst om det befaras att en elev inte ska nå kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper eller betygskriterier för E. De lärare som främst undervisar i grundskolan söker på egna initiativ upp lärarna vid den anpassade grundskolan för att, vid behov, diskutera elevernas kunskapsutveckling, olika bedömningar och bedömningsnivåer.

Vidare framkommer en efterfrågan om en ökad systematisk samverkan kring bedömning och betygssättning mellan de lärare som undervisar i de teoretiska ämnena och de lärare som undervisar i de estetiskt-praktiska ämnena. I intervju med rektorn framkommer att lärarna dock samverkar när det är dags för den slutliga bedömningen i slutet av terminen. Samtidigt uppger hen att en ökad intern

samverkan mellan de lärare som undervisar i den anpassade grundskolan är ett utvecklingsområde.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver formalisera regelbundna möten för att alla undervisande lärarna i den anpassade grundskolan ska kunna samverka kring bedömning och betygssättning.

I granskningen framkommer att mötesstrukturen för en kvalitativ samverkan mellan lärarna i den anpassade grundskolan och lärarna i de praktiskt-estetiska ämnena endast till viss del existerar. När samverkan sker informellt och utan kontinuitet och med en avsaknad av formella tillfällen där alla lärare kan delta och prata betyg och bedömning kan det påverka elevernas utbildning negativt.

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innefattar även att elever bedöms på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Sambedömning bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen kan gå till, och detta kan ske genom professionella samtal.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser över möjligheten för en mer regelbunden och frekvent samverkan för alla undervisande lärare så att de gemensamt kan delta i planering och genomförande samt vid bedömning- och betygssättningsarbetet. Detta i syfte att utveckla likvärdighet, bedömarkompetens och samsyn som rör bedömning. Denna samverkan kan ha fokus på individanpassning av undervisning, tillgängliga lärmiljöer, anpassning av undervisning och kollegialt lärande. Vidare kan samverkan ha fokus på styrdokumentet så att samtliga lärare och resurspedagoger utvecklar en samsyn kring kunskapskravens innebörd och samtidigt utvecklar sin bedömarkompetens inom den anpassade grundskolan. Detta i syfte att stödja en likvärdig bedömning och betygssättning och höja kompetensen i bedömningsfrågor och i sin tur påverka elevernas kunskapsutveckling och måluppfyllelse i positivt.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.

Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att huvudmannen ger stöd till rektorn för att leda och utveckla verksamheten. Vidare stödjer och underlättar huvudmannen för att skolan ska kunna samverka med andra skolor och omgivande samhälle samt verkar för elevers möjlighet till praktisk arbetslivsorientering (PRAO). Huvudmannen ger goda förutsättningar för kompetensutveckling. Huvudmannen agerar dock i begränsad omfattning som en självständig aktör när det gäller att följa upp, analysera och bedöma verksamhetens kvalitet på ett systematiskt sätt. Vidare ger huvudmannen goda förutsättningar för undervisningens genomförande i form av ändamålsenliga inomhuslokaler och behovsanpassad utrustning. Huvudmannen agerar dock i begränsad omfattning för att säkerställa/utveckla skolenhetens behov av förbättring av dess utemiljö.

Behovsanpassat stöd till rektor och skolenhet samt samverkan med omgivande samhälle

Granskningen visar att huvudmannen erbjuder rektorn stöd vad gäller ledning och utveckling av verksamheten. An inkommen dokumentation och i intervju med rektorn framkommer att huvudmannen skapar sig en bild av vad rektorn och skolenheten behöver utifrån regelbundna kvalitetsdialoger under året kring skolenhetens resultat och prioriterade utvecklingsområden. Huvudmannen har veckovisa rektorsmöten som verksamhetschefer leder och där förvaltningschef bjuds in vid några tillfällen per år. I intervju med rektorn framkommer att huvudmannen ger ett gott stöd och bidrar med kvalitativ kompetens såsom en utvecklingsledare, controllers och en kommunövergripande speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning. Av intervju med rektorn framgår vidare att det finns många funktioner hos kommunen som skolan kan använda sig av, exempelvis stöd kring betygsstatistik.

Granskningen visar att huvudmannen ger goda förutsättningar för samverkan med andra skolformer och omgivande samhälle samt verkar för elevers möjlighet till PRAO. I intervju med lärare, EHT och huvudmannen framkommer att skolan har tillgång till en

SYV direkt kopplad till verksamheten. Samverkan med andra skolformer underlättas även då den anpassade grundskolan är placerad i samma skolbyggnad som grundskolan och vid närliggande gymnasieskola. Personalen på de olika skolorna samverkar och planerar gemensamma aktiviteter. Det finns även en god samverkan mellan skolformerna anpassad grundskola, grundskola och anpassad gymnasieskola, vilket bland annat medför att eleverna har en möjlighet att läsa en flexibel utbildning inom både ämnesområden och ämnen samt att det finns rutiner för övergångar från exempelvis anpassad grundskola till anpassad gymnasieskola. Verksamheten deltar även i ett projekt "Anpassad skola på tur", tidigare "Förskola på tur" som utsträcks till den anpassade grundskolan.

Huvudmannens strukturer för uppföljning av verksamhetens kvalitet och det långsiktiga arbetet för att nå en god måluppfyllelse

Granskningen visar att huvudmannen agerar som en självständig aktör när det gäller att följa upp, analysera och bedöma den anpassade grundskolans måluppfyllelse och kvalitet på ett systematiskt sätt. I intervju med rektorn framkommer att huvudmannen följer upp skolans kunskaps- och trygghetsresultat och planen för kränkande behandling samt frågor som berör exempelvis arbetsmiljö och ekonomi. Vidare framkommer att huvudmannen följer upp skolans kvalitetsarbete och genomför kvalitetsdialoger. Av inkommen dokumentation framgår att huvudmannen tillhandahåller digitala verktyg och plattformar för dokumentation av skolans systematiska kvalitetsarbete. I intervju med representanter från huvudmannen framkommer att kommunen har en speciallärare på kommunövergripande nivå med inriktning mot IF som har stort ansvar och en bra överblick över verksamheten. Specialläraren och verksamhetschef har möten varje vecka där de diskuterar verksamheten, såsom om eleverna ska läsa ämnen eller ämnesområden. Specialläraren deltar i diskussionerna kring hur huvudmannen ska göra analyser samt dokumentera elevernas lärande. Vidare framgår dock av intervju med representanter för huvudmannen och rektorn att det är en utmaning att kunna följa upp anpassad grundskola med kvalitet utifrån data på grund av att skolan har så få elever.

Granskningen visar dock att huvudmannen i begränsad omfattning gör självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet, vilket gör det svårt för huvudmannen att avgöra om syftet med utbildningen uppfylls. I intervju med EHT framkommer att huvudmannen och skolan behöver utveckla sin uppföljning av den anpassade grundskolans resultat och uppger att det finns brister i uppföljning och egenkontroll. Vidare framkommer av en representant från huvudmannen att hen inte känner verksamheten så väl eftersom hen är nyanställd inom kommunen och uppger vidare

att "Det är en svårighet att få den här lilla verksamheten tillräckligt synlig". I intervju med representanter från huvudmannen framkommer att det saknas information vad gäller olika uppföljningar, till exempel resultat över tid kring hur eleverna läst ämnen och ämnesområden kombinerat, undervisningens genomförande, hur det går för eleverna på gymnasiet samt vad eleverna väljer för program på gymnasiet. I intervju framkommer vidare att huvudmannen gärna inleder ett samarbete med Hälsinglands utbildningsförbund.

Vidare framkommer i granskningen att huvudmannen har kännedom om projekt som genomförs, exempelvis arbetet mot fritidsbanken men följer inte upp vad det ger för effekter, exempelvis om eleverna får en fritidsaktivitet efter att projektet är avslutat. Representanterna från huvudmannen uppger att det finns en SYV som arbetar mot skolan men huvudmannen samlar exempelvis inte in vilken typ av PRAO eleverna haft.

Granskningen visar även att skolenhetens utemiljö inte är särskilt väl anpassad för elevgruppen, främst för eleverna som läser ämnesområden. I intervju med huvudmannen uppger en av representanterna att "man ska kunna delta i ute- och innemiljön" samt att den anpassade grundskolans fysiska lokaler borde ses över. Av skolans kvalitetsrapport framkommer att utemiljön kan förbättras, exempelvis med önskemål om utrustning för rastaktiviteter som kan möta de spridda behoven hos elever som läser ämnen och ämnesområden.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin uppföljning av den anpassade grundskolans resultat genom att samla in fler underlag för att bättre kunna mäta skolans kvalitet och därefter vidta träffsäkra åtgärder samt att utreda skolenhetens behov av förbättring av dess utemiljö.

Granskningen visar att huvudmannens uppföljning och bedömning av utbildningens kvalitet och förutsättningar bygger på för få underlag, vilket försvårar för huvudmannen att göra självständiga bedömningar av verksamhetens kvalitet.

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet, på huvudmannanivå, ska systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen och utifrån analysen genomföra insatser för att utveckla utbildningen. I huvudmannens uppföljning och analys är skolenhetens förutsättningar en viktig del och där exempelvis lokalernas

betydelse för elevernas utveckling är en viktig del. Av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete framgår att det i huvudmannens styrning och ledning av kvalitetsarbetet ingår att skapa strukturer och rutiner för hur utbildningens resultat ska följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till de nationella målen. Kvalitetsarbetet på huvudmannanivå ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamhetens kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen. Vidare behöver huvudmannen se till att det finns dokumentation som är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på huvudmannanivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen skapar bättre förutsättningar för att kunna göra en självständig bedömning av verksamhetens kvalitet och om syftet med utbildningen uppfylls. Huvudmannen behöver arbeta med att bättre mäta kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen och skolan behöver tillsammans utveckla sin uppföljning av den anpassade grundskolans resultat genom att ta in fler underlag att analysera, för att huvudmannen ska kunna avgöra om syftet med utbildningens kvalitet uppfylls. Huvudmannen behöver en bredare kännedom om verksamheten för att kunna genomföra insatser för att utveckla utbildningen. Exempelvis kan huvudmannen samla in information från skolan, exempelvis om undervisningens genomförande, elevers sociala delaktighet, PRAO, studiebesök och möten med föreningsliv för att skapa sig en bild av skolans verksamhet. Huvudmannen behöver också analysera elevnärvaro och elevers välgång vid avslutade grundskolestudier för att säkerställa att eleverna får den utbildning den är berättigad att få, samt genomföra verksamhetsbesök i mer systematisk omfattning. Sammantaget kan detta ge huvudmannen bättre förutsättningar att göra egna bedömningar av utbildningens kvalitet.

Skolinspektionen rekommenderar också att huvudmannens påbörjade lokalutredning fullföljs och att därefter organisera och säkerställa att skolans utomhusmiljö stödjer både den pedagogiska och sociala lärmiljön för eleverna.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Agnetha Burström.

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Pia Almarlind, Anders Haglund och Robert Sondell medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med elevresurser.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Informationsinhämtning från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 13 och 14 februari 2024. Digitala intervjuer skedde den 19 februari 2024. Besöket genomfördes av Pia Almarlind och Anders Haglund.

Alirskolan är en anpassad grundskola som omfattar fem elever. Undervisningen är åldersblandad och planeras i olika grupperingar, där basindelning utgår från ämnen och ämnesområden. Två elever som läser enbart ämnesområden och tre elever som läser enbart ämnen. Alirskolan har en rektor och en biträdande rektor